

Sygn. akt VII U 345/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lucyna Łaciak

Protokolant: sekr. sądowy Monika Bąk - Rokicka

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2016 r. w Warszawie

sprawy K. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o odsetki (po rencie)

na skutek odwołania K. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 11 stycznia 2016 r., znak: (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu K. O. prawo do wypłaty odsetek za okres od dnia 25 listopada 2013 roku do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

W dniu 18 stycznia 2016 r. **K. O.** złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W. z dnia 11 stycznia 2016 r.

znak: (...) na mocy której organ rentowy odmówił mu prawa

do należnych odsetek. Odwołujący wniósł o uchylenie skarżonej decyzji w całości wskazując, że jest ona niezgodna z obowiązującym prawem i to prawo narusza.

Ponadto odwołujący w piśmie procesowym z dnia 10 marca 2016 r. zatytułowanym „sprzeciw na odwołanie” sprecyzował, że wnosi o rozpatrzenie wypłaty odsetek

od świadczenia w postaci renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy przyznanego

mu wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 30 października

2015 r. za okres od 1 października 2013 r. do 31 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy orzekając

o świadczeniu rentowym nie orzekł o odsetkach. Odwołujący wyjaśnił, że w wnioskiem

z dnia 7 stycznia 2016 r. zwrócił się do organu rentowego o naliczenie odsetek ustawowych od przyznanego mu wyrokiem Sądu Okręgowego świadczenia, jednakże skarżoną decyzją organ ten odmówił mu prawa do odsetek.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 17 lutego 2016 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.** wniósł o oddalenie odwołania K. O. na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie pełnomocnik organu rentowego wskazał,

że wykonując wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 30 października 2015 r. zapadły w sprawie o sygn. akt VII U 56/14 wydał w dniu 21 grudnia 2015 r. decyzję na mocy której przyznał odwołującemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 1 października 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. Natomiast skarżoną decyzją odmówił odwołującemu prawa do wypłaty odsetek od przyznanej renty powołując się na fakt, iż Sąd Okręgowy w powyższym wyroku nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w myśl art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z tych też względów w ocenie pełnomocnika organu rentowego odwołania K. O. jest bezzasadne i podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący się K. O. w okresie od 17 maja 2007 r. do 30 września 2013 r. pobierał z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy (decyzja ZUS z 02.08.2007 r. k. 23 a.r. oraz z 30.03.2010 r. k. 98 a.r.)

W dniu 13 sierpnia 2013 r. K. O. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W toku postępowania zainicjowanego wnioskiem odwołujący został skierowany na badania do lekarza orzecznika ZUS, który orzeczeniem z dnia 23 września 2013 r. stwierdził,

iż odwołujący nie jest niezdolny do pracy. Od tego orzeczenia odwołujący wniósł sprzeciw, w związku z czym został skierowany na badania do komisji lekarskiej ZUS,

która orzeczeniem z dnia 7 listopada 2013 r. potwierdziła stanowisko lekarza orzecznika również stwierdzając, że odwołujący nie jest niezdolny do pracy. Na tej podstawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał w dniu 25 listopada 2013 r. decyzję znak: (...) odmawiającą odwołującemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek o rentę z 13.08.2013 r. k. 279 a.r., orzeczenie lekarza orzecznika ZUS

z 23.09.2013 r. k. 283 a.r., orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z 07.11.2013 r. k. 293 a.r., decyzja ZUS z 25.11.2013 r. k. 295 a.r.).

Od powyższej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych K. O. złożył za pośrednictwem organu rentowego w dniu 27 grudnia 2013 r. odwołanie do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Sprawie nadano sygnaturę VII U 56/14 (odwołanie z załącznikami k. 2-8 a.s. sygn. akt VII U 56/14).

W toku postępowania o sygn. akt VII U 56/14 Sąd Okręgowy Warszawa-Praga

w Warszawie przeprowadził dowód z opinii biegłych internisty, chirurga, reumatologa, kardiologa, neurologa, diabetologa oraz lekarza medycyny pracy celem ustalenia

czy odwołujący się jest zdolny, czy też całkowicie lub częściowo niezdolny do pracy zarobkowej, ze szczególnym wskazaniem daty powstania tej niezdolności, oraz czy jest

to niezdolność trwała czy okresowa, a jeśli okresowa to na jaki okres, ponadto jeżeli nastąpiła zmiana stanu zdrowia ubezpieczonego to na czym ona polegała (postanowienia dowodowe - biegli: z 15.01.2014 r. k. 25 a.s., z 08.10.2014 r. k. 129 a.s., z 10.03.2015 r. k. 170 a.s.).

Wyrokiem z dnia 30 października 2015 r. wydanym w sprawie sygn. akt VII U 56/14 Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 25 listopada 2013 r. znak: (...) i przyznał K. O. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1 października 2013 r. do 31 grudnia 2016 r. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiła opinia biegłych lekarzy diabetolog oraz medycyny pracy, które wskazały, że stan zdrowia ubezpieczonego w porównaniu do stanu poprzedniego uległ pogorszeniu, co uzasadnia stwierdzenie jego dalszej, częściowej niezdolności do pracy zgodnie z kwalifikacjami do 31 grudnia 2016 r. Odpis wyroku wraz z aktami rentowymi został doręczony Oddziałowi ZUS w dniu 11 grudnia 2015 r. (opinie biegłych: diabetolog

z 15.01.2015 r. k. 154-157 a.s., medycyny pracy k. 209-213 a.s., wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 30.10.2015 r. – akta sprawy VII U 56/14, potwierdzenie odbioru k. 349-352 a.r.).

Wykonując wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał w dniu 21 grudnia 2015 r. decyzję znak (...) na mocy której ponownie ustalił odwołującemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy do 31 grudnia 2016 r. (decyzja ZUS o ponownym ustaleniu renty k. 359 a.r.).

W dniu 7 stycznia 2016 r. K. O. złożył do organu rentowego wnioski o naliczenie odsetek ustawowych od przyznanej mu renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 1 października 2013 r. do 4 stycznia 2016 r. Po rozpatrzeniu ww. wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych na mocy skarżonej decyzji z dnia 11 stycznia 2016 r. znak: (...) odmówił wypłaty odsetek od przyznanej ubezpieczonemu renty wskazując, że Sąd Okręgowy nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustaleniu prawa lub wypłacie świadczenia ani o odsetkach, a ponadto decyzja wydana w celu wydania wyroku Sądu Okręgowego i przyznająca ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy została wydana w terminie ustawowym przewidzianym na wydanie decyzji uwzględniającej orzeczenie organu odwoławczego (wniosek o odsetki k. 360 a.r., skarżona decyzja ZUS z 11.01.2016 r. k. 361 a.r.).

Od powyższej decyzji K. O. wniósł odwołanie, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie k. 2-3 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w skład którego w całości wchodziły dowody z dokumentów, przede wszystkim akta organu rentowego, jak również akta sprawy toczącej się przed tutejszym Sądem pod sygn. VII U 56/14. Okoliczności składające się na stan faktyczny niniejszej sprawy były w sposób zgodny podnoszone przez obie strony postępowania, a co za tym idzie, bezsporne. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy dał wiarę zebranym w sprawie dowodom w całości i nie miał zastrzeżeń co do ich wiarygodności ani wartości dowodowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie K. O. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W. z dnia 11 stycznia 2016 r. znak: (...) było zasadne i skutkowało jej zmianą.

Istotą sporu w niniejszej sprawie było ustalenie czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatecznej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu renty z tytułu niezdolności do pracy, a w konsekwencji ustalenie prawa ubezpieczonego do odsetek.

Prawo odsetek z tytułu opóźnienia w przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych reguluje art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 963), zgodnie z którym jeśli Zakład Ubezpieczeń Społecznych - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W judykaturze ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym określenie „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków jej uzyskania. Drugi ze wskazanych przypadków oznacza sytuację, w której organ rentowy odmawiając świadczenia naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne

jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03).

Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni

od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Z kolei przepis

art. 118 ust. 1a stanowi, że w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej

do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Warunkiem powstania roszczenia o zapłatę odsetek po stronie ubezpieczonego jest więc wypłacenie świadczenia po upływie 30 dni

od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, poprzez którą należy rozumieć rozstrzygnięcie ostatniej kwestii koniecznej do ustalenia uprawnień danej osoby ubezpieczonej. W sytuacji, gdy organ nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, za dzień jej wyjaśnienia przyjmuje się datę wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia. Sens przepisu ust. 1a jest więc taki, że jeżeli organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie w terminie niezbędnych okoliczności, powinien wypłacić nie tylko świadczenie od dnia, w jakim powinna być wydana decyzja, ale i odsetki za opóźnienie wypłaty. Jeśli odpowiedzialność organu rentowego nie została stwierdzona, odsetek się nie wypłaca.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych powoływał się na fakt, że Sąd Okręgowy w wyroku przyznającym odwołującemu rentę zapadłym w sprawie VII U 56/14 nie ustalił odpowiedzialności tego organu za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej

do przyznania prawa do świadczenia rentowego. Argument ten należy jednak na tle praktyki orzeczniczej sądów powszechnych w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych uznać

za całkowicie chybiony. Stanowisko to jest bowiem sprzeczne z ugruntowanymi

od lat poglądami judykatury, zgodnie z którymi brak orzeczenia organu odwoławczego

o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej

do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 24 marca 2011 r. I UZP 2/11).

Mając na względzie powyższe rozważania i poglądy orzecznictwa Sąd Okręgowy uznał, że skarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych była niezasadna. Na podstawie ustaleń dokonanych przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w toku postępowaniu w sprawie VII U 56/14 stwierdzono bowiem w sposób jednoznaczny,

że stan zdrowia K. O. po dniu 30 września 2013 r., tj. dniu, do którego organ rentowy pierwotnie przyznał mu świadczenie rentowe, nie uległ poprawie w stopniu uzasadniającym stwierdzenie, że nie jest już niezdolny do pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Z opinii biegłej diabetolog dr n. med. E. P. wynika,

że odwołujący od 15 lat choruje na cukrzycę typu 2 z powikłaniami w postaci zaburzeń czucia w kończynach oraz zmianami na dnie oczu w postaci retinopatii, leczoną farmakologicznie,

a ponadto od wielu lat leczy się z powodu nadciśnienia tętniczego, zaburzeń gospodarki lipidowej i przebył udar niedokrwienny mózgu. Z kolei biegła sądowa lekarz medycyny pracy D. M. oceniając całokształt stanu zdrowia ubezpieczonego podkreśliła fakt ujawniania się u ubezpieczonego objawów zwięzającego stwardnienia tętnic kończyn dolnych, przejawiającego się niedokrwieniem, przejściowym brakiem tętna, boleściami i drętwieniem kończyn. Podzieliła również opinię biegłego z zakresu chirurgii naczyniowej z dnia 21 lutego 2014 r. co do konieczności poddania ubezpieczonego dalszej diagnostyce w Poradni Chirurgii Naczyniowej. Obie biegłe wyrażnie i zgodnie

potwierdziły, że stan zdrowia ubezpieczonego uległ pogorszeniu w stosunku do stanu poprzedniego i konieczne jest dalsze, kompleksowe leczenie uwzględniające środki farmakologiczne oraz konsultacje ze specjalistami w poradniach medycznych. Opinie te nie były kwestionowane przez strony, a przede wszystkim przez organ rentowy, który odnosząc się do opinii biegłej z zakresu medycyny pracy w piśmie procesowym z dnia 1 września 2015 r. wskazał, że nie wnosi wobec niej żadnych uwag.

Na tych też podstawach Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wyrokiem z dnia 30 października 2015 r. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 25 listopada 2013 r. znak: (...) w przedmiocie odmowy przyznania odwołującemu prawa do renty, wskazując, że organ rentowy nie miał podstaw do jej wydania. Wskazać bowiem należy na treść wymienionych wyżej opinii biegłych, z których wynikało, że odwołujący nie odzyskał zdolności do pracy po zakończeniu wcześniej przyznanego świadczenia rentowego, a wnioski te zostały sformułowane na podstawie takiego samego materiału dowodowego w postaci dokumentacji medycznej odwołującego, jakim dysponował organ rentowy na dzień wydania decyzji w sprawie odmowy przyznania odwołującemu renty, wobec czego organ ten miał możliwość dokonania prawidłowych ustaleń. W tych okolicznościach Sąd nie miał podstaw do uznania, że przyczyną uzyskania przez ubezpieczonego prawa dożądanego świadczenia dopiero w następstwie prawomocnego wyroku sądowego były nowe dowody bądź okoliczności, którymi organ rentowy nie dysponował, lecz jedynie odmienna ocena stanu zdrowia odwołującego dokonana przez lekarzy ZUS i biegłych sądowych. Nie ma wątpliwości, że organy orzecznicze ZUS posiadają szeroki wachlarz możliwości przy ustalaniu czy dany wnioskodawca jest niezdolny do pracy, czy też nie, jak również stopnia tej niezdolności. Nieprawidłowe działanie tej komisji, przyjmujące postać błędnego orzeczenia o zdolności do pracy jest okolicznością, za którą Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponosi odpowiedzialność skutkującą koniecznością wypłaty odsetek, skoro jedynie z tej przyczyny doszło do opóźnienia w przyznaniu świadczenia rentowego należnego ubezpieczonemu. Skoro więc Zakład Ubezpieczeń Społecznych błędnie ocenił stan zdrowia odwołującego i na tej podstawie nie przyznał mu świadczenia w terminie, w jakim winien był go przyznać, to odwołującemu należą się odsetki na zasadach wyrażonych w art. 85 ust. 1 u.s.u.s.

Mając na względzie powyższe, Sąd podzielił argumentację ubezpieczonego co do prawidłowości skarżonej decyzji i uznał odwołanie za zasadne, przy czym należy zaznaczyć, że Sąd nie miał możliwości wydać rozstrzygnięcia o jakie ubezpieczony wnosił (tj. uchylenia skarżonej decyzji), gdyż Kodeks postępowania cywilnego takiego rozstrzygnięcia nie przewiduje. Zgodnie z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. sąd ubezpieczeń społecznych (sąd odwoławczy) ma możliwość jedynie oddalenia odwołania, bądź jego uwzględnienia i zmiany zaskarżonej decyzji. Ponieważ odwołanie ubezpieczonego było zasadne, Sąd był zobowiązany do orzeczenia o stosownej zmianie decyzji. Co do wysokości kwoty odsetek należało mieć na uwadze, iż odwołujący nie wskazywał w treści odwołania żadnych konkretnych kwot ani wyliczeń, wobec czego obowiązek przeprowadzenia stosownych obliczeń w tym zakresie obciąża Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W konsekwencji przedstawionych wyżej okoliczności, Sąd na podstawie powołanych wcześniej przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ten sposób, że przyznał K. O. prawo do odsetek za okres od dnia wydania decyzji w przedmiocie odmowy przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, tj. od dnia 25 listopada 2013 r. do dnia zapłaty, o czym orzekł w sentencji wyroku.

Zarządzenie: (...)

(...)